

20 Yanvarın şahidi və şəhidi - qanla suvarılan qərənfil

20 Yanvar faciəsi
Azərbaycan tarixi-
nin qanlı və unu-
dulmaz səhifələrindən
biridir. 1990-cı
ilin bu qara günün-
də xalqımız öz
azadlıq və müstə-
qillik arzusu uğ-
runda böyük itkilər
verdi. Qərənfil gül-
lü isə həmin faciə-
nin həm şahidi,
həm də şəhidi oldu.
Üstəlik də qəhrə-
manlığın, şücaətin
və vətən sevgisinin
simvoluna çevrildi.

O gündən sonra xalqın dəyərləri də fərqli mənə qazandı. Xüsusilə də qərənfil gülü sevincin simvolu olmaqdan çıxdı, kədər, hüznün, itkinin və şəhid qanının rəmzinə çevrildi. Bu gün Şəhidlər xiyabanından səssiz boylanən hər qərənfil 20 Yanvarın hüznünü və xalqın sarsılmaz iradəsini göz önünə gətirir. Azərbaycan xalqının qanla yazılmış tarixini xatırladır və şəhidlərin əbədi xatirəsini yaşadır.

Vaxt var idi qərənfil gülləri dünyanın ən yaxşı çiçəkləri sayılırdı. Bir ədəd qərənfillə bir "işə aşırmaq" olurdu. Bir dəstə qərənfil bir ömürlük səadət, xoşbəxtlik rəmzinin göstəricisinə çevrilir, iki gəncin həyatını dəyişir, iki ürəyin birlikdə döyünməsinə stimül verirdi. Bu o vaxtlar idi ki, qərənfil gülü SSRİ məkanında Azərbaycan brendi idi. O qədər əziz, o qədər sevimli idi ki, insan onun rəngi, zərifliyi, gözəlliyi qarşısında heyran olurdu.

Amma gün gəldi, qərənfil sevgi rəmzi olmaqdan çıxdı. Bu sevgili çiçək qana boyandı, hüzn onun "qəlbinə" çökdü, qəm-kədər rəngini soldurdu. 1990-cı ilin 20 yanvarından sonra bu çiçək "təyinatını dəyişdi". Həmin zamana qədər insanın əlində qərənfil olanda gözlərindən sevgi süzülürdü. Amma indi bu sevgini göz yaşı əvəz edib. Qərənfil 36 ildir başqa bir duyğu ilə "yüklənib". Bu sevgili gül şəhidlərə ağı deyir, ağlar gözlərə şahidlik edir. Təbii ki, bu ağı da müqəddəsdir, bu çiçək də. Çünki vətən uğrunda canını verən igidlər son mənzilə qərənfillə yola salınır, qəhrəman oğullarla bərabər torpağa sərilir. 36 ildir bu hüzn çiçəyi Şəhidlər xiyabanının daimi sakinidir, şəhid ruhları ilə birlikdə Azərbaycanın başı üzərində dolaşır, torpaqda uyuyan oğullara "nəfəs verir". Hər qərənfil ləçəyi bir ömrün yarımçıq qalan hekayəsi kimi görünür. Ana fəryadı, ata sükutu, xalqın kədəri bu çiçəyin üzərinə hopub. Qərənfil sevincli mərasimlərdən çəkilib, matəm yürüşlərinin önündə yer alıb, xalqın sınımayan iradəsinin simvoluna çevrilir.

20 Yanvardan sonra hər məzara səpilən qərənfil azadlıq uğrunda can verənlərin səssiz andı kimi qəbul olundu. O gecə Bakı küçələri qırmızı qərənfillərlə örtüldü. İnsanlar etirazlarını çiçəklərlə ifadə etdilər. Sovet tanklarının qarşısına çıxan insanların əlində silah əvəzinə qərənfil vardı. Zirehli texnikanın qarşısında duran bu çiçək gücün silahda deyil, haqda olduğunu göstərirdi. İnsanlar əllərində qərənfil ölümün üzünə dik baxır, ləyaqətlərini tapdalamamağa and içirdilər.

20 Yanvardan sonrakı günlərdə tanklar gül düzülmüş küçələri əzəndə qərənfillər yaddaşları oyadırdı. Çiçək əzilsə də, mənası əzilmirdi. Əlində qərənfil tutan insanın ürəyi titrəsə də, iradəsi sınırmırdı. Məhz buna görə qərənfil 20 Yanvarın həm də məğrurluq simvoludur. Zaman keçsə də, onun daşdığı mənə solmur. Hər ləçəyi, hər yarpağı ilə bu gül xalqın yaddaşını qoruyur, o mənhus gecənin ağrısını unutmamağa çağırır. Qərənfil sadəcə gözəl bir çiçək deyil, qanla yazılmış tariximizin, qəhrəmanlıq dastanımızın və azadlıq eşqimizin yaddaşındadır.

Bu gün Şəhidlər xiyabanı, həmçinin bu məkana gedən yollar yenə qərənfillərlə "bəzənib". Şəhidlərin məzarlarından boylanən qərənfillər sanki deyir: "Biz hələ buradayıq". Qərənfilin qırmızı rəngi şəhid qanını və vətən uğrunda verilən əbədi andı xatırladır. İnsanlar ona baxanda ağlayır, xatırlayır, amma eyni zamanda qürur duyurlar. Bu çiçək hər zaman vətən sevgisinin, məğrur iradənin və xalqın sarsılmaz birliyinin rəmzi olacaq. Qərənfil susur, amma minlərlə şəhidin fədakarlığını, onların fəryadını, uşaqların göz yaşını, xalqın qəm və qürurunu daşıyır. Zamanla solsa da, onun mənası əbədidir. Hər qərənfil bir dərs, bir vəd kimidir - bizə unutmamağı, vətənə və azadlığa bağlı qalmağı xatırladır.

Qərənfil I Qarabağ müharibəsinin, eləcə də 44 günlük Vətən müharibəsi şəhidlərinin də nişanəsidir. Şəhidlərin gənc ömrü, anaların fəryadı, vətən uğrunda can verənlərin qəhrəmanlığı hər ləçəkdə yaşayır. Qərənfil həm hüzn, həm də qürur simvoludur. O, sadəcə bir çiçək deyil, Azərbaycan xalqının iradəsinin, qəhrəmanlıq tarixinin və vətən sevgisinin canlı rəmzidir.

*Qərənfil - şəhid qanı,
Ağla, qərənfil, ağla!
Ağla, inlət meydanı,
Ağla, qərənfil, ağla!*

Misraların müəllifi şair Məmməd Aslan faciə günlərində "ağla, qərənfil, ağla" desə də, bu gün onun hər ləçəyi bir ömrün hekayəsi, qırmızı, sarı, ağ rəngi isə qəhrəmanlığın izidir. Şəhid məzarlarındakı qərənfillər solsa da, daşdığı mənalar, xatirələr və dərsələr əbədidir. Xalqın yaddaşında yaşayır, gələcək nəsillərə vətənin, azadlığın və qəhrəmanlığın rəmzi olaraq ötürülür.

**Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"**